ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՍՈՒՐԲԸ՝ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՐՔ. ՄԱԼՈՅԱՆ

Posted on August 31, 2025 by Lucy Deukmejian

Category: Opinions

Վարդան Թաշճյան, Բեյրութ, 27 օգոստոս 2025

2025 թվականի հոկտեմբերի 19-ին Հայ կաթողիկե եկեղեցին, աշխարհի կաթողիկե հավատացյալները և հայ ազգը ականատես կլինեն հոգևոր և պատմական մեծության մի իրադարձության՝ հայ կաթողիկե արքեպիսկոպոս, երանելի Իգնատիոս Մալոյանի սրբադասմանը։

Մալոյանի սրբության ճանապարհն սկսվել է Հայոց ցեղասպանության ժամանակ նրա նահատակության՝ Հռոմեական կաթողիկե եկեղեցու պաշտոնական ճանաչմամբ։ Մեծ եղեռնի ամենամռայլ օրերին՝ 1915 թ. հունիսին, օսմանյան իշխանությունները նրան ձերբակալել, տանջել և մահապատժի են ենթարկել։ Նա մերժել է իսլամն ընդունել՝ նախընտրելով նահատակությամբ հաստատել իր հավատարմությունը Քրիստոսին և Նրա բանավոր հոտին։

Չնայած Վատիկանը հրապարակայնորեն չի հրապարակել 2025 թվականի սրբադասմանը հանգեցրած գործընթացի բոլոր մանրամասները, հայ կաթողիկե կենտրոններից ստացված հաղորդագրությունները վկայում են Զմմառի Հայ կաթողիկե պատրիարքական միաբանութեան և Հայ կաթողիկե պատրիարքության ղեկավարած կայուն և նպատակասլաց արշավի մասին։ Հռոմ են ներկայացվել բազմաթիվ դիմում-նամակներ, որոնցում ընդգծվում է Մալոյանի նահատակությունը և հավատացյալների շրջանում նրա աճող հեղինակությունը։

2024 թվականի վերջին Վատիկանի Սրբերի գործերի ժողովն ավարտեց իր ուսումնասիրությունը, և Ֆրանցիսկոս պապը հաստատեց սրբադասումը՝ առանց լրացուցիչ հրաշքի անհրաժեշտության՝ ինչը թույլատրվում է նահատակության դեպքերում։ Որոշումը արտացոլում է ոչ միայն Մալոյանի անհատական սրբությունը, այլև Վատիկանի՝ Հայոց ցեղասպանության և անթիվ հայ քրիստոնյաների հոգևոր զոհաբերության շարունակական ճանաչումը։

Սուրբ Աթոռը պաշտոնական որոշումը հրապարակել է այս տարվա սկզբին՝ սրբադասման օրը սահմանելով հոկտեմբերի 19-ը։ Այդ օրն ընդմիշտ կնշվի Կաթողիկե եկեղեցու Պատարագի օրացույցում։

Իգնատիոս արք. Մալոյանի առաջիկա սրբադասումը ոչ միայն հայկական կամ համակաթողիկեական, այլև համաշխարհային քրիստոնեական նշանակություն ունեցող իրադարձություն է։ Մալոյանը դառնում է քրիստոնեական նահատակության համընդհանուր խորհրդանիշ։

Հայերի համար Մալոյանի սրբադասումը իրենց նահատակների հոգևոր ժառանգության և իրենց քրիստոնեական ինքնության կառչածության վերահաստատում է։ Կաթողիկեների համար՝ դա ամրապնդում է Եկեղեցու միասնությունը մշակույթներում և մայրցամաքներում։ Աշխարհին սա հիշեցում է, որ հավատքն ու խիղճը կարող են

հաղթել նույնիսկ մահվան:

Լևոն ԺԴ պապի հանդիսապետությամբ սրբադասման արարողությունը տեղի կունենա Վատիկանի Սուրբ Պետրոս տաճարում: Կմասնակցեն պատվիրակություններ Լիբանանից, Հայաստանից և հայկական սփյուռքից, ինչպես նաև արևելյան կաթողիկե և ուղղափառ եկեղեցիների ներկայացուցիչներ:

Սրբադասումից հետո Իգնատիոս Մալոյանը կներառվի համընդհանուր եկեղեցական օրացույցում, իսկ Հայ կաթողիկե եկեղեցին ամեն տարի կնշի նրա տոնը հունիսի 11-ին՝ նրա նահատակության օրը: Հատուկ պատարագներ կմատուցվեն նաև Զմմառում, Մարդինում (Թուրքիա) և սփյուռքի գաղութներում:

Մկրտության անունով Շուքրալլահ Մալոյան, Իգնատիոս արք. Մալոյանը ծնվել է 1869 թ. ապրիլի 15-ին՝ Արևմտյան Հայաստանի Տիգրանակերտի նահանգի Մարդին քաղաքում, Հայկական Միջագետքի հարթավայրում գտնվող պատմական քաղաք՝ հարուստ իր կրոնական և մշակութային բազմազանությամբ: Այդ ժամանակ Մարդինում ապրում էր մեծ և կենսունակ հայ կաթողիկե համայնք՝ քրիստոնեական այլ խմբերի՝ ասորի կաթողիկեների, քաղդեացիների և ավետարանականների կողքին:

Շուքրալլահի դաստիարակությունը խորապես հոգևոր էր: Ծնվելով բարեպաշտ ընտանիքում, նրա վաղ կյանքը ձևավորվել է ընտանեկան սրբության, քրիստոնեական արժեքներին և հայկական ինքնությանը համապատասխան: Մանկուց ցուցաբերել է բացառիկ բարեպաշտություն և խորը կապվածություն եկեղեցուն: Դպրոց գնալուց առաջ նա հաճախ մասնակցել է պատարագներին՝ ներշնչվելով պատարագի ծեսերով ու ոգով:

Նրա հայրը՝ Մելքոնը, մահացել է նախքան որդու քահանայությունը: Մայրը՝ Ֆարիդան (Թերեզիան), հետագայում կկիսի նրա նահատակությունը՝ մահանալով որդու վախճանումից կարճ ժամանակ անց: Ցեղասպանության ժամանակ Իգնատիոսի քույրերն ու եղբայրները արժանացան նույն ճակատագրին, ինչ շատ հայեր. ոմանք նահատակվեցին, մյուսները անհետ կորան: Այս ողբերգությունները, ի վերջո, կենտրոնական դեր խաղացին Մալոյանի հավատքի ճանապարհորդության և նրա վկայության հոգևոր ուժի մեջ:

1883 թվականին 14 տարեկան Շուքրալլահն ուղարկվեց Զմմառի (Քեսրուանի գավառ, Լիբանան) հայ կաթողիկե պատրիարքական դպրեվանք: Երկար ժամանակ Զմմառը աստվածաբանության, հոգևոր դաստիարակության և մշակութային դիմադրողականության փարոս էր եղել: Այնտեղ երիտասարդ Շուքրալլահն ստացել է բազմակողմանի կրթություն՝ ուսումնասիրելով փիլիսոփայություն, աստվածաբանություն, լեզուներ և, ամենակարևորը, ընկղմվել աղոթքի, պարզության և կարգապահության կյանքի մեջ:

Հիվանդության պատճառով նա ստիպված էր վերադառնալ Մարդին 1888-ին:

Ավարտելուց հետո 1891-ին շարունակում է ուսումը Զմմառում: 1896-ին ձեռնադրվում է քահանա՝ ստանալով Իգնատիոս անունը՝ ի պատիվ վաղ եկեղեցու նահատակ հայրերից սուրբ Իգնատիոս Անտիոքացու: Ընտրված անունն էլ նախանշեց Մալոյանի սեփական ճակատագիրը:

Հայր Իգնատիոս Մալոյանն ամբողջությամբ նվիրվեց Աստծո և Հայ կաթողիկե եկեղեցու ծառայության: Քահանայական առաքելությունը նրան տարավ Մերձավոր Արևելքով մեկ. 1898-1904 թթ. ծառայել է Ալեքսանդրիայում և Կահիրեում՝ հոգալով Եգիպտոսում աճող հայկական գաղութի կարիքները: Ավելի ուշ վարել է Կոստանդնուպոլսում Հայ կաթողիկե եկեղեցու արխիվների և դիվանի ղեկավարի պաշտոնը:

Բոլոր պաշտոններում Մալոյանը հայտնի դարձավ իր հովվական խնամքով, խոնարհությամբ և իր հոտի հանդեպ սիրով: Նա նաև գովաբանվեց քարոզչության մեջ իր ճարտասանության, հոգևոր առաջնորդության և աշխատանքային բարոյականության համար: Նրա ղեկավարներն ու լծակիցները նրա մեջ նկատեցին խորը վավերականության, աղոթքի և գործի մարդուն:

1910-ին Մալոյանը նշանակվեց Մարդինի ծեր եպիսկոպոս Հովսեփ Գուլյանի օգնական: 1911 թ. հոկտեմբերի 22-ին Մալոյանը Պողոս-Պետրոս ԺԳ Թերզյան կաթողիկոս-պատրիարքի ձեռամբ Հռոմում օծվեց Մարդինի արքեպիսկոպոս: Նա վերադարձավ Մարդին 1912 թ. վերջին՝ առաջնորդելու իր համայնքը հետզհետե վտանգավոր դարձող ժամանակաշրջանում:

Մարդինի հայ կաթողիկե թեմն ուներ ավելի քան 22.000 հավատացյալ: Մալոյան արքեպիսկոպոսը անմիջապես սկսեց ամրապնդել թեմի կրթական և հոգևոր կյանքը: Նա անձամբ այցելում էր ծայրամասային գյուղեր, հոգում ծխական դպրոցները, բարձրացնում կրոնական ուսուցման չափանիշները և խրախուսում Սուրբ Պատարագի և Սուրբ Վարդարանի տոնակատարությունը՝ խորհուրդ տալով թե՛ հոգևորականներին, թե՛ աշխարհականներին խորացնել իրենց նվիրումը Եկեղեցուն:

Չնայած եկեղեցական բարձրաստիճան պաշտոնյայի իր դերին, Մալոյանը մնաց զարմանալիորեն համեստ: Իր օծումից առաջ գրած ինքնակենսագրականում նա նշել է. «Ես երբեք հիշարժան բան չեմ արել իմ կյանքում... Ես չեմ կարողացել քավել իմ մեղքերը: Սա իմ աղքատ և տխուր կենսագրությունն է»:

Նրա ինքնամփոփ տոնը հերքում էր այն խորը ազդեցությունը, որը նա թողել էր շրջապատի մարդկանց վրա: Նա իսկական հովիվ էր, ով բնութագրվում էր համեստությամբ, ճգնավորությամբ և պարտականությանը նվիրվածությամբ: Նա երբեք իրեն մեծ կամ արժանի չէր համարում: Հենց այս խոնարհությունն էր, որ նրան բարձրացրեց Եկեղեցու և իր ժողովրդի աչքում:

Երիտթուրքական վարչակարգի 1913 թ. իշխանության վերստին գալու և առաջին համաշխարհային պատերազմի բռնկման հետ Օսմանյան կայսրության հայերի վիճակը

արագորեն վատթարացավ: Մարդինը, չնայած պետությանը հավատարմությանը, ներգրավվեց քրիստոնյա բնակչությանը վերացնելու համակարգված ծրագրում:

1915 թ. ապրիլի 30-ին օսմանյան իշխանությունները ներխուժեցին Մարդինի հայ կաթողիկե եկեղեցի և առգրավեցին բոլոր գրություններն ու արխիվները: Մայիսի 1-ին Մալոյան արքեպիսկոպոսը հավաքեց իր հոգևորականությանը և հոգևոր վկայություն տվեց քաջության, միասնության և հավատքի մասին: Գիտակցելով, որ հալածանքներն անխուսափելի են, նա խնդրեց իր քահանաներին մնալ անսասան:

Հունիսի 3-ին Մալոյանը ձերբակալվեց համայնքի մի քանի առաջնորդների հետ միասին: Հաջորդ օրերին նա ենթարկվեց խիստ հարցաքննությունների և բազմիցս ստացավ իսլամն ընդունելու առաջարկություն: Նա հրաժարվեց՝ անսասան վճռականությամբ:

Հունիսի 11-ին, իր համայնքի ավելի քան 400 անդամների հետ, նա շղթայված արտաքսվեց այն մահվան երթով, որը հետագայում հայտնի դարձավ որպես «Մալոյանի քարավան»: Ճանապարհին նա Սուրբ հաղորդություն մատուցեց հավատացյալներին՝ աղոթելով և մխիթարելով նրանց, երբ նրանք բախվում էին տանջանքների և մահվան:

Ի վերջո, Մալոյանին մյուսներից բաժանելով, նրան առաջ նորից դրեցին երկընտրանք՝ կրոնափոխություն կամ տանջամահություն: Նրա պատասխանը պարզ էր. «Ես երբեք չեմ ուրանա կամ դավաճանի Հիսուս Քրիստոսին, իմ Փրկչին... Ես ինձ կհամարեմ այն բախտավորներից մեկը, ովքեր կհանդիպեն Աստծուն Նրա ամենաբարձր երկնքում»:

Մի քանի ակնթարթ անց կրակեցին նրա պարանոցին: Վերջին խոսքերն էին. «Տե՛ր, ողորմի՛ր ինձ: Ես իմ հոգին հանձնում եմ Քո ձեռքը»:

Դա 1915 թ. հունիսի 11-ն էր, Հիսուսի Սուրբ Սրտի տոնին օրը:

Մալոյանին ամենաշատը բնորոշող առաքինությունը Քրիստոսին, Եկեղեցուն, իր ժողովրդին և իր հայկական ինքնությանը նրա հավատարմությունն էր, որը երբեք չի տատանվել: Նրա պատմությունը մարմնացումն է Քրիստոսի խոսքերի. «Հավատարիմ եղիր մինչև մահ, և Ես կտամ քեզ կյանքի պսակը» (Հայտնություն 2:10):

Իգնատիոս Մալոյանի սրբադասումը հոկտեմբերի 19-ին՝ հաստատում է, որ սրբադասումը փառքի, հրաշքների կամ դրամայի մասին չէ: Դա վերաբերում է առաքինությանը, որն ապրվում է առօրյա կյանքում, ձևավորվում աղոթքով և մատուցվում Աստծուն:

There are no comments yet.